April 2020

In de ban van Brabant

Het online magazine van het PON & Telos

Open magazine

INHOUD

Brabant is in de ban van het coronavirus. En wij ook. Maar we zijn ook nog steeds in de ban van Brabant. Van haar inwoners, van hun meningen en behoeften en hun toekomstdromen. Wij gaan voor een Brabant waarin iedereen mee kan doen. In dit magazine lees je over projecten die hieraan bijdragen.

Luisteren voor de toekomst
Voorwoord

Ondanks zorgen ook veel positiviteit
De beleving van Brabanders van de coronacrisis

Kritische professional met gezonde dosis zelfspot
Interview met Mirjam Smulders, adviseur-onderzoeker bij het PON

Ruim baan voor nieuwe woonvormen
Een succesvolle research community

Arbeidsmigratie. Meer dan alleen huisvesting
Een pleidooi voor een brede benadering van arbeidsmigratie

Van 'gewoon gezellig' tot 'hip & happening'
De Culturele Smaak van Brabanders 2020

Zorgcoöperatie Hoogeloon 3.0
Het succesverhaal van Nederlands eerste zorgcoöperatie

Luisteren voor de toekomst

We wankelen tussen wennen aan ‘het nieuwe normaal’, verlangen naar weleer en prestatiedrang naar de toekomst. Corona heeft ons aller leven overhoop gehaald. Er zijn vele slachtoffers. Soms dichtbij. Waar rituelen voorheen houvast en dus troost boden, moeten nabestaanden – ook van andere overledenen - het nu doen met een beperkt afscheid. Zelfs rouwen is anders.

We zijn massaal nog niet bijgekomen van de schrik. Stiekem hopen we nog steeds niet aan ‘het nieuwe normaal’ te hoeven wennen. Want wat hadden we het goed. Ook in dit magazine staan weer prachtige voorbeelden van hoe rijk onze samenleving is, met bijzondere verhalen over nieuwe woonvormen en de doorontwikkeling van de eerste zorgcoöperatie van Nederland. Maar ook bijvoorbeeld over culturele voorkeuren in Brabant. Er is veel om naar terug te verlangen. Tegelijkertijd: de crisis maakt ook pijnlijk duidelijk wie al lang kwetsbaar waren. In Nederland en daarbuiten. Dat doet velen nu al spreken over de noodzaak van systeemverandering. In een crisis zien velen het gelijk voor hun eigen agenda. Agenda’s die overigens verschillen.

Ik sluit niet uit dat op verschillende terreinen fundamentele veranderingen nodig zijn. Eerder – zoals in onze jaarboeken – hebben we daar aandacht voor gevraagd. Bijvoorbeeld voor onze relatie met de aarde waarop we leven. En voor het versterken van verbindingen tussen groepen. In dit magazine gaat het onder meer over de positie van arbeidsmigranten nu en op langere termijn. Maar in het oog van de storm kun je niet goed beoordelen wat nodig is. Wat al die journalisten, trendwatchers en anderen die aanschuiven in praatprogramma’s ook mogen beweren. Zij hebben het vooral over hun eigen agenda. Daarmee hebben we nog niet een gedeeld, gedragen idee. Laten we eerst goed luisteren naar wat nu gebeurt met ons. Wat staat onder druk? Is dat erg? Wat blijkt waardevol en wat toch niet? Wie doet nu en straks mee?

Zelf ben ik overigens niet alleen nieuwsgierig naar de grote thema’s, maar ook naar subtielere veranderingen dichtbij. Bijvoorbeeld ten aanzien van de fysieke afstand tussen mensen. Waar we eerst vrienden en bekenden tot binnen een halve meter in onze persoonlijke ruimte toelieten, zijn ze nu noodgedwongen op 1,5 meter gezet. Blijft dat zo, veren we terug naar de oude afstand, komen we verderaf van elkaar te staan, of juist dichterbij? En willen we er straks massaal op uit? Zoveel en zo snel mogelijk nu onze ‘bucketlist’ afwerken? Of speelt onze zoektocht naar geluk zich straks dichter bij huis af? Ik wens je veel plezier met het lezen van dit magazine. Te beginnen met ons onderzoek naar de beleving van Brabanders van corona.

Ondanks zorgen ook veel positiviteit

Onderzoek naar de maatschappelijke effecten van het coronavirus in Brabant

Hoe denken Brabanders over het coronavirus? We voerden recent een onderzoek uit dat laat zien hoe Brabanders de aanwezigheid van het coronavirus ervaren. En hoe zij aankijken tegen de maatregelen die daartegen worden genomen. Het onderzoek wordt de komende tijd een aantal keer herhaald.

HET PON

Provincie Noord-Brabant

In totaal vulden 2.050 Brabanders (leden van het Brabantpanel en PanelClix) de vragenlijst van deze eerste meting in. Het veldwerk vond plaats van 31 maart tot en met 5 april 2020. De resultaten zijn representatief voor geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en regio.

Effecten op de persoonlijke situatie

Bijna twee derde van de Brabanders geeft aan zich bezorgd te voelen door de huidige situatie en 40% voelt zich machteloos. Tegelijkertijd voelt 37% zich rustig door de huidige situatie. Eén derde van de Brabanders is behoorlijk aangedaan door de huidige situatie, een kwart is niet tot een beetje aangedaan. Het merendeel van de respondenten (variërend van 82% tot 95%) geeft aan zich goed te kunnen redden bij hun dagelijkse bezigheden en geen hulp nodig te hebben. Van de bevraagde Brabanders met kinderen, geeft 43% aan dat de opvang en/of het thuisonderwijs van hun kinderen goed te doen is. 18% van hen geeft aan het wél zwaar te vinden. Van de bevraagde Brabanders die in loondienst werken, geeft 80% aan hun werk op dit moment nog te kunnen doen. De helft van deze groep doet dat op hun (vaste) werklocatie en de andere helft doet dit (grotendeels) vanuit huis.

Beleving van de maatregelen

Vrijwel iedereen geeft aan dat de adviezen en maatregelen voor hen duidelijk zijn en de overgrote meerderheid volgt de adviezen en maatregelen altijd of meestal op. Met name het geen handen schudden, vermijden van openbaar vervoer, alleen de huisarts bellen bij ernstige klachten en verergering van klachten, bezoek aan kwetsbare personen en thuisblijven als 1 van de huisgenoten koorts heeft wordt het vaakst altijd gedaan (85% of meer doet dit altijd). Het 1,5 meter afstand van elkaar houden wordt door 66% van de respondenten altijd gedaan, 33% doet dit meestal. Het zoveel mogelijk thuiswerken wordt door 7% meestal niet tot nooit gedaan. Dit kan komen doordat zij in een cruciale sector werken of werk doen waarbij thuiswerk niet mogelijk is.

Zorgen over het virus

We vroegen respondenten in hoeverre zij zich op dit moment zorgen maken over een aantal zaken die spelen vanwege het coronavirus. De meeste mensen maken zich zorgen over de economische gevolgen van de crisis (46% veel zorgen), ouderen en kwetsbare groepen (35%) en de zorg en hulp in ziekenhuizen (30%). 12% van de respondenten maakt zich veel zorgen over de eigen lichamelijke gezondheid of die van gezinsleden en 9% over de eigen mentale gezondheid. 12% maakt zich veel zorgen over hun werksituatie en 11% over hun financiële situatie. De minste zorgen maken respondenten zich over de voorraad in supermarkten (5% veel zorgen).

De 'Brabantse Monitor maatschappelijke effecten coronavirus' werd uitgevoerd in opdracht van de provincie Noord-Brabant. Met deze monitor doen we onderzoek naar hoe Brabanders de aanwezigheid van het virus, de maatregelen die daartegen genomen worden en de gevolgen daarvan ervaren. Om gevolgen over de tijd te kunnen peilen, herhalen we de meting meerdere keren.

De opzet en inhoud van de vragenlijst is afgestemd in nauwe samenwerking met de provincie Noord-Brabant en de Brabantse veiligheidsregio's. Tevens heeft afstemming plaatsgevonden met diverse gemeenten in Brabant die rond deze tijd ook via hun eigen panels van inwoners een soortgelijk onderzoek uitzetten. Een deel van de vragen is door gemeenten ook overgenomen in hun eigen onderzoeken, voor een deel hebben zij vragen toegevoegd over de lokale situatie.

Positieve gevolgen van corona

De coronacrisis heeft niet alleen negatieve gevolgen. We hebben gevraagd welke positieve gevolgen mensen ervaren in deze tijd en of er maatschappelijke initiatieven zijn waaraan zij een bijdrage leveren. De meerderheid van de respondenten geeft aan dat zij de schonere lucht (61%) en de initiatieven die ontstaan zijn om anderen te helpen (53%) als positief ervaren in deze tijd. Ook het feit dat er minder files zijn en de tijd die men heeft voor bezinning worden door veel respondenten als positief aangemerkt. Diverse respondenten geven aan nu vaker boodschappen te doen voor anderen en wat vaker een oogje in zeil te houden/ een praatje te maken om eenzaamheid tegen te gaan.

Download de samenvatting

Download het volledige rapport

Download de infographic

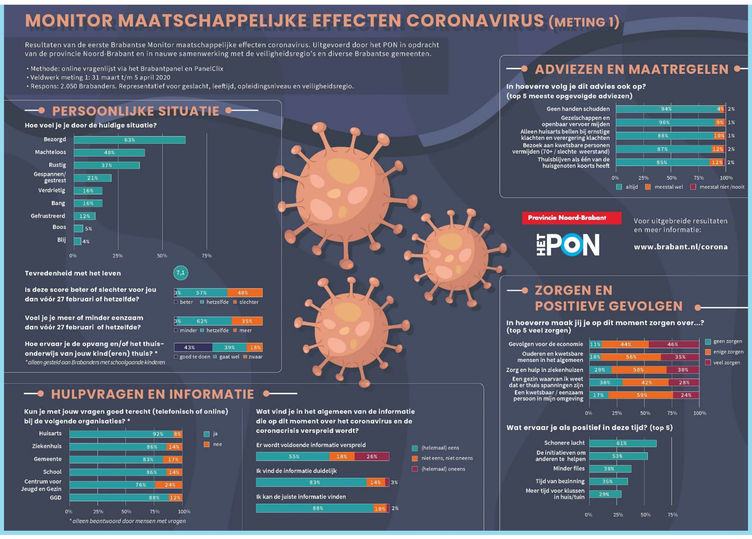

Kijk voor meer informatie over het hele project op www.brabant.nl/corona of kijk op de projectpagina van onze eigen website

Kritische professional met gezonde dosis zelfspot

Mirjam Smulders werkt al 17 jaar bij het PON. Als adviseur-onderzoeker voerde ze tal van projecten uit voor uiteenlopende opdrachtgevers. Met een schat aan ervaring vormt ze een brug tussen – vaak wetenschappelijke – onderzoeksresultaten en de uitdagingen in de praktijk. Wat drijft deze deels in Amsterdam opgegroeide Tilburgse? Waarom werkt ze bij het PON? En wat heeft ze met Pokémon? Hoogste tijd voor een interview.

Door Eva Stultjens

"Als ik ruimte voel om gewoon nieuwsgierig te zijn, dan ben ik écht blij met mijn werk"

Welke functie heb je bij het PON?
"Ik ben senior adviseur-onderzoeker. Ik voer, meestal kwalitatief, onderzoek uit om opdrachtgevers te adviseren over hun handelingsopties. Soms zijn dat verschillende scenario's, soms is dat een richting die ik wat verder uitwerk. In de afgelopen jaren heb ik me veel met kennisdeling beziggehouden. Of dat nou ging over kennisdeling tussen organisaties die zich inzetten voor de lokale leefbaarheid, of over zaken die veerkracht bevorderen, kennisdeling is mijn rode draad. De brug vormen tussen de veelal op wetenschappelijke concepten gebaseerde onderzoeksresultaten en de uitdagingen in de praktijk. Het zoeken naar en ontdekken van perspectieven om problemen op te lossen is mijn dagelijks werk. Monitoren bieden het cijfermatige in onderzoeksresultaten, een veerkrachtdialoog helpt bij het vinden van toepassingen."

Aan welke projecten werk je momenteel?
"Ik heb net een advies voor de provincie Flevoland afgerond. Na een ronde van gesprekken bij gemeenten, bewonersorganisaties en belangenbehartigers heb ik, samen met iemand van een ander bureau, geadviseerd hoe de provincie de plattelandsontwikkelingsmiddelen het beste kan inzetten. Verder werk ik samen met het team van Brabant Kennis aan toekomstverkenningen. Ik zorg ervoor dat zij over de juiste cijfers van het PON en Telos kunnen beschikken, zodat zij hun verkenningen goed kunnen onderbouwen."

Is er een project dat je specifiek is bijgebleven?
"Een project dat me is bijgebleven is van lang geleden. Ik interviewde allerlei mensen uit de veiligheidsketen voor een evaluatie van de Veiligheidshuizen in Brabant. Een knelpunt dat steeds genoemd werd was dat van de draaideurcriminelen. De veiligheidsketen had de vicieuze cirkel doorbroken voor de top 100 aan veelplegers. Maar zodra ze weer buiten de keten kwamen, bleek er geen zorg, schuldsanering of huisvesting en werden velen alsnog draaideurcrimineel. In mijn advies had ik de vraag opgeworpen waarom er geen sluitende keten aan de zorg en gemeentekant gevormd wordt. Jaren later begreep ik dat dat inmiddels in veel regio's wel het geval is. Het blijft complexe maatschappelijke problematiek, maar met kennis en nadenken kun je je steentje bijdragen."

"Niet alleen opdrachtgevers volgen, maar vooral ook zelf blijven nadenken."

Waar word je blij van in je werk?
"Ik word blij als ik iets nieuws heb kunnen bedenken waarmee een ander verder kan. Dat kan heel klein zijn zoals een idee in het afwegingsproces over wat we gaan monitoren, of een goed onderbouwd advies. Als ik ruimte voel om gewoon nieuwsgierig te zijn, dan ben ik écht blij met mijn werk."

Waarom ben je bij het PON gaan werken? Heb je een bepaalde maatschappelijke overtuiging?
"Voordat ik bij het PON in dienst kwam werkte ik bij een universiteit. Ik coördineerde de maatschappelijke vragen om onderzoek. Ik was vooral actief in het proces om van de geconstateerde problemen en vragen wetenschappelijk onderzoekbare vragen te maken. Maar heel vaak bleken de organisaties geen kennisvraag maar een handelingsvraag te hebben. Zo kreeg ik steeds meer zin in het actief met toepassingsgerichte vraagstukken bezig te zijn. Mijn overtuiging is dat de meest complexe kennis waardevoller wordt als het ook eenvoudig uit te leggen en toe te passen is."

Waarom is het PON belangrijk? Waarom zou het moeten blijven bestaan?
"Ik waardeer het PON om de geworteldheid in Brabant. Ik vind het belangrijk dat het PON nieuwsgierig is en vragend naar de samenleving blijft kijken. Het verwoorden van die soms nog niet hoorbare geluiden van de samenleving vind ik een belangrijke taak van het PON, ook in de toekomst. Niet alleen opdrachtgevers volgen, maar vooral ook zelf blijven nadenken."

Wie is in jouw werk een inspiratie voor jou?
"In mijn denken zijn oude wetenschappers waar ik kennis van heb genomen inspiratiebronnen: Norbert Elias, Ton Lemaire, Emmanuel Le Roy Ladurie. Maar in mijn werken zijn het vooral vrouwen als Margareth Mead, Willy Janssen, Marge Piercy en Rita Mae Brown die me inspireerden."

"Het PON is erop gericht je te laten leren en ontwikkelen. Dat vind ik leuk en dat houdt me scherp"

Wat voor werkgever is het PON?
"Het PON is erop gericht je te laten leren en ontwikkelen. Dat vind ik leuk en dat houdt me scherp. Ik draag daar ook aan bij door collega's te coachen in de vaardigheden die je nodig hebt om een goede adviseur en onderzoeker te kunnen zijn."

Hoe is de sfeer op het werk, hoe zijn je collega's?
"De sfeer is goed. We zijn redelijk open, hoewel we elkaar makkelijker met grapjes aanspreken dan in directe feedback. Dat is nog een leerpuntje in onze cultuur."

Doe je naast je werk bij het PON nog andere dingen voor de samenleving?
"Na jaren van bestuurlijke en toezichthoudende taken ben ik nog in één bestuur actief: ik ben voorzitter van MIGO (Maatschappelijke Innovaties Gemeente Oisterwijk). We kennen middelen toe aan initiatieven die vanuit de bewoners van Oisterwijk komen. Heel divers, van gehandicaptenhockey tot muziekinstrumenten voor kinderen. Verder ben ik sinds kort actief bij de Herenboeren Goedentijd, een coöperatie waarin voedsel wordt verbouwd en verdeeld onder 200 huishoudens."

Vertel eens wat meer over je achtergrond. Wat heb je gestudeerd en waarom?
"Ik heb culturele antropologie gestudeerd omdat ik nieuwsgierig ben naar mensen, wat hen beweegt, wat hun verhalen zijn."

In wat voor gezin ben je opgegroeid? Wat heb je meegekregen vanuit thuis?
"Ik ben opgegroeid in een klein gezin met ouders die vooropliepen. Ze waren net na mijn geboorte naar Amsterdam verhuisd en waren losgekomen van kerk en sociale controle. Dus ik ben openminded opgegroeid, met mensen met verschillende religies en overtuigingen van macrobioten, de PPR-pacifisten, tot zenboedhisten. We aten geen vlees en mijn moeder bakte ons eigen volkorenbrood. De zorg voor elkaar, voor meer mensen dan alleen je eigen familie, heb ik thuis meegekregen. Het gevoel dat er altijd iemand aan kan schuiven, dat er ruimte is voor gasten, lang natafelen met goede gesprekken. En de liefde voor taal, lezen en humor met woorden. We mochten overal kritisch over zijn , maar je moet uiteindelijk wel kunnen lachen, ook om jezelf."

Wat voor hobby's heb je? Waar ga je bijvoorbeeld graag heen op vakantie?
"Ik fiets en wandel graag. En zo is een jaar of vier geleden Pokémon op mij pad gekomen. Ik heb nu in de stad allerlei Pokévrienden die me een dorpsgevoel geven op mijn tochtjes. Mijn vakantie breng ik graag cultuursnuivend en lezend door. De combinatie van actief kijken en ervaren en het reizen in de geest bevalt me het best. Dit jaar gaan we een trip maken, grotendeels per trein door de VS. Ik hoop dat dat nog door kan gaan, maar ik verheug me al op de gewone, bijzondere mensen in die Amtraktrein."

"We mochten thuis overal kritisch over zijn, maar je moest uiteindelijk wel kunnen lachen, ook om jezelf."

Ruim baan voor nieuwe woonvormen

Brabant staat de komende 10 tot 15 jaar voor een flinke woningbouwopgave: er moeten 120.000 woningen bijkomen. En er is vooral vraag naar woningen voor kleinere of eenpersoons huishoudens, starters en ouderen (met of zonder zorg). Om deze woningbehoefte in te vullen is er, naast nieuwbouw, ook ruim baan nodig voor herbestemming en niet-traditionele woonvormen. Wat is er nodig om nieuwe woonvormen ruim baan te geven? Waar lopen initiatieven tegenaan? Wat zijn mogelijkheden?

Om de woningbouw beter op de veranderende vraag te laten aansluiten, heeft de provincie het **Actieprogramma Nieuwe Woonvormen en Zelfbouw** opgesteld met als doel de realisatie van alternatieve woonvormen en zelfbouw te stimuleren en te versnellen. Geclusterde woonvormen (voor ouderen), (collectief) particulier opdrachtgeverschap (CPO en PO), meergeneratie-wonen, 'wonen met aandacht' en begeleid wonen (o.a. woonvormen voor specifieke doelgroepen), maar ook tijdelijke woningen en klein wonen in de vorm van tiny houses en gesplitste woningen krijgen meer ruimte. In het '**Magazine Nieuwe woonvormen**' van de provincie kan je hier meer over lezen. Om het actieprogramma van input te voorzien van buitenaf, heeft het PON eind 2018 een research community opgericht en begeleid.

Research community 'Nieuwe woonvormen'

We richten regelmatig **research communities** op, die beleidsmakers en bestuurders helpen bij het maken van beleid en het maken van goede beslissingen. Met de meningen, wensen en behoeften van de deelnemers in de hand, organiseerde de provincie vervolgens een aantal bijeenkomsten om het actieprogramma verder vorm te geven. Tijdens de laatste bijeenkomst is het concept-actieprogramma, dat de provincie had opgesteld, besproken en o.b.v. de opmerkingen van de aanwezigen nog aangepast en aangeboden aan Gedeputeerde Staten. Een zeer geslaagde research community dus!

Lees het volledige verslag

Een research community, wat is dat?

Een research community is een online platform waarop een groep mensen gedurende een bepaalde periode op een intensieve en interactieve manier met elkaar in gesprek gaat. Via verschillende technieken zoals discussieplatformen, polls of storytelling geven de deelnemers diepgaande informatie over het te onderzoeken onderwerp. De interactieve onderzoeksmethode leent zich uitstekend voor verdiepend onderzoek, verkenning van toekomstbeelden, observeren van signalen uit de samenleving en het gezamenlijk vormgeven van nieuwe initiatieven.

Lees meer over research communities

ARBEIDSMIGRATIE. MEER DAN ALLEEN HUISVESTING

‘Arbeidsmigranten vrezen ontslag, besmetting en reisbeperkingen door corona’ kopt een artikel van het NOS van 21 maart jongstleden. Het is voor deze buitenlandse werknemers, die vaak met meerdere personen op één kamer wonen, onmogelijk om zich aan de maatregelen te houden. Zeker nu, in tijden van corona, is de huisvesting van arbeidsmigranten dus een belangrijk onderwerp. Maar ze maken zich ook zorgen over hun arbeidspositie. Veel migranten zijn bang dat ze door de coronacrisis niet voldoende inkomsten meer hebben.

Door Marleen van der Haar en Sanne Paenen

Dringende vraagstukken die een dringende oplossing nodig hebben. Maar ook voordat de coronacrisis ontstond en ook zeker als deze weer voorbij is, is het nodig om de impact van arbeidsmigratie op werken, wonen en samenleven in goede banen te leiden. En hier liggen volgens ons nog flinke uitdagingen. Want hoe komt het toch dat een gesprek over arbeidsmigratie met gemeenten vrijwel altijd uitmondt in een vraagstuk dat alleen nog over huisvesting gaat? Vooropgesteld is dit natuurlijk een belangrijke vraag, maar de mensen die er gaan wonen blijven bijna altijd volledig uit beeld. En dat terwijl het kennen van deze mensen, hun arbeidssituatie, hun herkomst, hun intenties en hun behoeften essentieel zijn voor een succesvol arbeidsmigratieklimaat.

Verhalen van arbeidsmigranten zelf over wat flexwerk en meerpersoonskamerbewoning betekenen ten tijde van coronamaatregelen, lezen we nu wel in de media en belangenbehartigers pakken hun rol (zie bijvoorbeeld deze artikelen van de Volkskrant en FNV). Zullen deze verhalen zorgen voor een doorbraak in de aanpak van arbeidsmigratie? Tijdens 'normale' omstandigheden voeren ambtenaren, beleidsmakers en bestuurders vooral gesprekken over huisvesting, voornamelijk met marktpartijen, zoals werkgevers, uitzendbureaus, huisvesters en projectontwikkelaars. Deze marktpartijen vragen de gemeente meestal om ruimte en om snelheid in besluitvorming. Gemeenten vragen marktpartijen op hun beurt om verantwoordelijkheid. Maar is het wel realistisch om verantwoordelijkheid te vragen aan partijen die ook en vooral gefocust zijn op winstmaximalisatie?

In een brief van 6 april zegt Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid Koolmees dat gemeenten regionale afspraken moeten maken over de huisvesting van arbeidsmigranten. Maar hoe doe je dat als buurgemeenten samen? Hoe verdeel je de taken? Wat betekent het voor een kleine gemeente als er arbeidsmigranten wonen die werken in een nabije grote stad? En waarom lijkt het bieden van tijdelijke woonruimte in grootschalige voorzieningen op bedrijventerreinen nu de nieuwe oplossing voor het vermijden van onrust onder andere bewoners? Deze vragen gaan allang niet meer alleen over het realiseren van huisvesting alleen. Ze veronderstellen een visie op hoe de samenleving eruit ziet en hoe arbeidsmigratie daarin past.

Pas geleden schreven we dat de resultaten van ons recente onderzoek naar arbeidsmigranten gebruikt kunnen worden als praatstuk voor gesprekken tussen gemeenten en lokale stakeholders. Als we weten over wie we het hebben, wat hun arbeidssituatie is en wat hun behoeften zijn, dan kunnen we keuzes over o.a. huisvesting immers beter afwegen. Maar daarvoor moeten marktpartijen wel openheid geven over de inzet van arbeidsmigranten in het arbeidsproces. De grootste groep arbeidsmigranten heeft namelijk een instabiele en kwetsbare arbeidspositie. Deze werknemers werken als uitzendkracht voor een laag uurloon, op een contract van een bepaalde tijd. Wat betekent deze kwetsbare arbeidspositie voor hun plek in de Nederlandse samenleving? Wat zegt dit over de Brabantse arbeidsmarkt? Wie durft het aan een langetermijnvisie te formuleren en daar naar te handelen? Belangrijke vragen waarvan de antwoorden allemaal mee zouden moeten wegen in de keuze voor gemeentelijk beleid. Deze vragen laten ook zien dat gemeentelijke afdelingen zoals economie en wonen de beelden vanuit de verschillende beleidsterreinen samen zouden moeten brengen en het brede vraagstuk van arbeidsmigratie gezamenlijk zouden moeten oppakken.

Gelukkig zien we ook dat de verschillende partijen elkaar al meer en meer opzoeken. Niet alleen stemmen gemeenten intensiever regionaal af, ook voeren gemeenten, marktpartijen en mondjesmaat maatschappelijke organisaties met elkaar in regioverband gesprekken over het vraagstuk. Zal dit leiden tot meer samenwerking? En zo ja, op welke manier dan? Hoe verhouden dan de verdienmodellen zich tot de publieke belangen en het welzijn van deze kwetsbare groep mensen? Welke gedeelde visie kunnen deze partijen formuleren?

Wij vinden dat de oplossingen niet enkel gezocht moeten worden in het formuleren van beleidsregels voor huisvesting en het vergunnen van kavels voor grootschalige voorzieningen op bedrijventerreinen. Opnieuw stellen we dat een breed gevoerd debat in Brabant bij kan dragen aan meer duurzame oplossingen voor zowel samenleving als economie.

"Heb jij ideeën over hoe we het maatschappelijke debat over arbeidsmigratie kunnen stimuleren? Dan nodigen je uit om vooral te reageren. Welke stappen kunnen we zetten om dit debat te verdiepen en te verbreden? Laat het ons weten!"

DE CULTURELE SMAAK VAN BRABANDERS

Stel je bent een culturele instelling. Hoe weet je nou wat je publiek wil? Hoe stem je je aanbod af op jouw doelgroep? En wie is je doelgroep eigenlijk? Met 'De Culturele Smaak van Brabanders 2020' proberen we daar een antwoord op te geven.

Samen met Kunstloc Brabant presenteren we 'De Culturele Smaak van Brabanders 2020'. Deze publicatie is een update van de in 2013 verschenen publicatie 'De Culturele Smaak van Brabant'. We onderzochten welke veranderingen de afgelopen jaren zijn opgetreden in het cultuurgedrag van publieksgroepen. Dit heeft geleid tot nieuwe persona's die goed aansluiten op de manier waarop mensen tegenwoordig cultuur consumeren.

KUNSTLOC BRABANT

HET PON

Gewoon gezellig, hip & happening, massaal midden… Door huishoudens in Brabant te groeperen op basis van gemeenschappelijke kenmerken, voorkeuren en gedrag hebben we acht cultuurtypen kunnen onderscheiden. We laten je de belangrijkste kenmerken én de verdeling van deze groepen in Nederland en Brabant zien. Voor de methodiek en de volledige resultaten verwijzen we je naar onze website.

In de figuren hieronder zie je telkens twee percentages met absolute aantallen staan. In de bovenste, lichtere vakjes staan de cijfers voor Brabant. In de onderste, donkere vakjes, staan de cijfers voor Nederland.

8 cultuur-profielen

21%
233.339
23%
1.815.198

1 GEWOON GEZELLIG

Doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg. Dit is het leven en niet anders. Vooral laag tot middelbaar opgeleid, wonend in sociale huurwoningen, niet zo cultuur-minded.

8%
91.588
13%
997.960

2 HIP & HAPPENING

De groep Hip & Happening is jong, openminded en creatief. Zij houden niet van denken in hokjes: als iedereen maar gelukkig is. Hoger opgeleid, vaak nog studerend of werkend in een vrij beroep of als ondernemer, wonend in een stadsappartement. Een bruisend cultuurleven in de stad.

12%
136.561
12%
919.386

3 WELVARENDE CULTUURSNUIVERS

Welvarende Cultuursnuivers zijn open, eerlijk en zelfverzekerd. Zij plukken graag de vruchten van hun comfortabele leefsituatie. Een deel van hen behoort tot de topklasse en leidt een luxe leven.

11%
120.619
10%
801.516

4 VOORZICHTIGE OUDEREN

Voorzichtige Ouderen leiden een sober, niet materialistisch en niet-statusgericht bestaan. Trots op de Nederlandse identiteit. Risicomijdend en blijven graag dicht bij huis. 65-plussers met een benedenmoodaal inkomen. Niet (meer) zo cultureel actief.

15%
166.536
13%
1.021.540

5 MASSAAL MIDDEN

De groep Massaal Midden heeft het druk! Zij staan midden in het leven met een volle agenda: school, werk, sport en kinderen. Modaal inkomen, gekocht rijtjeshuis: gewoon gemiddeld. Alleen cultuur-minded als de drukke agenda het toelaat.

13%
146.171
12%
927.244

6 BETROKKEN VRIJETIJDSBENUTTERS

Gezelligheid met de hoofdletter G! Geen vaste verplichtingen meer, maar vooral genieten van hun tijd samen en hun tijd met de (kleinkinderen. De actieve Betrokken Vrijetijdsbenutters gaan er dan ook graag op uit, om van de natuur te genieten of om vrijwilligerswerk te doen. Kunst en cultuur spelen een belangrijke rol in hun leven.

8%
85.883
8%
620.782

7 RUSTIG BUITENLEVEN

De mooie natuur, ver weg van de stad, dat is waar de groep Rustig Buitenleven van geniet. Ze zijn sterk verbonden met hun directe leefomgeving en hechten weinig waarde aan status en materie. Vooral gezond de dag door komen en genieten van de rust, dat is waar het om gaat!

12%
137.633
10%
794.368

8 ACTIEF GEZINSLEVEN

Druk, druk, druk! Dat is het leven van de groep Actief Gezinsleven. Kinderen naar school brengen, sporten, werken, het sociale leven bijhouden: het gebeurt de hele dag door. Culturele activiteiten vinden dan ook alleen plaats als daar tijd voor is.

% BRABANTSE HUISHOUDENS

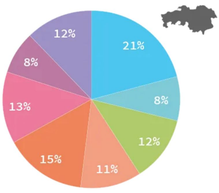

% NEDERLANDSE HUISHOUDENS

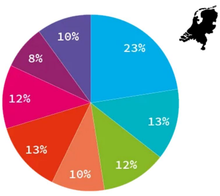

Mooi, acht cultuurtypen! En nu?

Wat is de meerwaarde van deze segmentatie voor de culturele sector? Met de cultuursegmentatie weten we van ieder Brabants huishouden iets over de levensfase, leeftijd, leefstijl, (consumenten)gedrag en culturele oriëntatie. Dit is interessant voor provincie en gemeenten, die hiermee meer inzicht krijgen in de inwoners van de gehele provincie, gemeente of een specifieke wijk of buurt. En op basis daarvan beleidskeuzes kunnen maken over bijvoorbeeld (culturele) voorzieningen, maar ook om inwoners beter te kunnen betrekken. Daarnaast is de cultuursegmentatie interessant voor culturele instellingen. De cultuursegmentatie geeft inhoud aan of een verrijking van de data die instellingen in hun CRMsystemen hebben opgeslagen. Deze inzichten kunnen input leveren voor de communicatiestrategie én kunnen gebruikt worden om publiekswerking te versterken. De verrijking van de cultuursegmentatie aan het CRMsysteem geeft namelijk inzicht in cultuurtypen die op dit moment bereikt worden, maar ook in de cultuurtypen die op dit moment niet bereikt worden, maar qua culturele oriëntatie wel aansluiten bij de culturele instelling. Het geeft handvatten om ook deze groep(en) beter te betrekken en te bereiken

PON

het PON. Onderzoek, advisering, data en verbinden

CULTURELE SMAAK VAN BRABANDERS 2020

Een segmentatie van verschillende cultuurtypen in Noord-Brabant

Op weg naar een toegankelijk en bruikbaar instrument

Om de segmentatie echt van meerwaarde te laten zijn, zodat het input kan leveren voor beleid- en communicatiestrategieën, is het belangrijk dat zowel gemeenten als culturele instellingen er zelf ook mee kunnen werken. In het nieuwe rapport presenteren we enkel de ontwikkelde cultuursegmentatie, waarmee we de basis leggen voor een instrument. Dit is als het ware fase 1. De volgende fase is om instellingen er echt mee aan de slag te laten gaan en op basis van deze gegevens te laten werken aan publiekswerking. In deze vervolgstap geven we het eigenaarschap terug aan de instellingen om de informatie over hun eigen publiek zelf te analyseren en daarop te sturen. Daarnaast kan met de rapportages van de individuele instellingen overkoepelend meer inzicht gegenereerd worden in het Brabantse cultuurpubliek. Dit kan met een interactief dashboard waarin de culturele instelling haar klantenbestand periodiek kan inladen en er vervolgens een 'geautomatiseerde' rapportage op het dashboard verschijnt.

We experimenteren in het voorjaar van 2020 met het bouwen van zo'n dashboard, om de data en inzichten toegankelijk en bruikbaar te maken voor de instellingen zelf. En om met de opgehaalde inzichten overkoepelende analyses te kunnen doen. Je kan alle ontwikkelingen volgen op de website van Regioprofiel Brabant.

Download de volledige publicatie

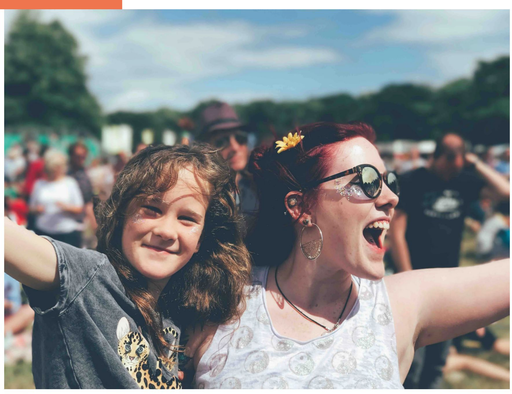

Zorgcoöperatie Hoogeloon 3.0

Zorgcoöperatie Hoogeloon (gestart in 2005) was de eerste Zorgcoöperatie in Brabant én in Nederland. Een initiatief dat veel navolging heeft gekregen: het is een voorbeeld voor velen om de transformatie in het sociale domein vorm te geven. Ongeveer anderhalf decennium later is het tijd om de zorgcoöperatie te herijken.

"Sluit het aanbod van de zorgcoöperatie nog wel voldoende aan bij de huidige wensen en behoeften van de inwoners? Zijn er intussen nieuwe of andere behoeften waar de zorgcoöperatie op kan of moet inspelen? En hoe betrekken we de inwoners, vooral ook de jongeren, bij de Zorgcoöperatie? Met die vragen kwam Marlou Kremer, voorzitter van de Zorgcoöperatie Hoogeloon in 2018 bij het PON terecht.

Marlou Kremer, voorzitter van de Zorgcoöperatie Hoogeloon

> ***"Na veertien jaar waren we toe aan een herijking van de zorgcoöperatie. Het zorglandschap en de maatschappij is intussen sterk veranderd. "***

Marlou: "Na veertien jaar waren we toe aan een herijking van de zorgcoöperatie. Het zorglandschap en de maatschappij is intussen sterk veranderd. Om ook voor de toekomst bestendig (en kloploper) te blijven, verandert de zorgcoöperatie graag met alle ontwikkelingen mee. Ook was het tijd om het gevoel van eigenaarschap voor de zorgcoöperatie binnen de gemeenschap een nieuwe boost te geven. Circa 10% van de inwoners is lid van de zorgcoöperatie. De leden, het bestuur en de vele vrijwilligers zijn erg betrokken, maar de niet direct betrokkenen (de 90% die geen lid is) zien de zorgcoöperatie als club die mooie dingen doet, maar waar je je pas bij aansluit zodra je zorg nodig hebt."

Het PON heeft de zorgcoöperatie bij de start in 2005 op weg geholpen. "Net als destijds bij de start van de zorgcoöperatie vinden we het belangrijk om de gemeenschap zelf te laten meedenken over de richting waarin de zorgcoöperatie zich zou moeten ontwikkelen en welke wensen en behoeften er zijn, die de zorgcoöperatie zou kunnen oppakken. We wilden dus samen met de Hoogeloonse inwoners (jong en oud) in gesprek over de toekomst van de zorgcoöperatie en hebben het PON gevraagd ons hierbij opnieuw te helpen", aldus Marlou.

De aanpak van de herijking

Samen met de zorgcoöperatie en alle organisaties die al actief zijn in het dorp heeft het PON een plan van aanpak uitgewerkt. Er is een veerkrachtdialoog georganiseerd, huis-aan-huis een dorpsenquête verspreid en er zijn vervolgens werkgroepen gevormd om alle ideeën verder uit te werken.

Marlou geeft aan: "We willen zorg en welzijn zo breed mogelijk benaderen en kijken of we ook in andere leeftijdscategorieën onze diensten kunnen aanbieden. Nu worden we toch vooral gezien als clubje voor de oudere ouderen in de categorie 'ziek, zwak en misselijk'. Van dat imago willen we af. Samenwerken binnen het dorp is belangrijk. Bij de voorbereiding hebben we daarom alle groepen betrokken die in Hoogeloon actief zijn met zaken die de zorg en het welzijn in het dorp raken, zoals de dorpsraad, het steunpunt, de KBO, de contactgroep, Eyes Wide Open et cetera. We hadden een gezamenlijk doel met het onderzoek: het waarborgen en bevorderen van de zorg en het welzijn van de inwoners in Hoogeloon."

> ***"Nu worden we toch vooral gezien als clubje voor de oudere ouderen in de categorie 'ziek, zwak en misselijk'. Van dat imago willen we af"***

De Veerkrachtdialoog: spelenderwijs bedenken hoe de zorg beter kan
Op 19 januari 2019 organiseerde de zorgcoöperatie samen met de andere organisaties uit het dorp een bijeenkomst, waarbij zo'n 80 inwoners op een leuke en gezellige manier met een inspirerend spel, De Veerkrachtdialoog, onder leiding van het PON met elkaar bespraken hoe ze de zorg en het welzijn van jong en oud in Hoogeloon nog verder kunnen verbeteren.

Deelnemers konden kiezen uit 5 thema's/vragen:

- ***Zorg voor Elkaar*** Wat kunnen de inwoners in Hoogeloon (jong en oud) voor elkaar betekenen?
- ***Veiligheid*** Hoe zorgen we ervoor dat iedereen in Hoogeloon zich veilig voelt?
- ***Eenzaamheid*** Hoe zorgen we ervoor dat niemand in Hoogeloon eenzaam hoeft te zijn?
- ***Gezondheid*** Hoe kunnen we de gezondheid van onze inwoners (zowel jong als oud) bevorderen?
- ***Zorgcooperatie is er voor ALLE leeftijdsgroepen*** Zorgcooperatie richt zich nu vooral op ouderen. Wat zou de zorgcoöperatie kunnen betekenen voor andere groepen in Hoogeloon?

Dit leverde tientallen ideeën en acties op, uiteenlopend van het organiseren van dorpsactiviteiten voor jong en oud tot het opzetten van professionele kinderopvang. Van het bij elkaar brengen van vraag en aanbod van hulpvragen tot het bouwen van woningen voor jongeren. En van het signaleren en aanpakken van eenzaamheid tot het stimuleren van beweging en gezondheid en het verbeteren van de (verkeers)veiligheid. **Klik hier voor het complete verslag van De Veerkrachtdialoog.**

Dorpsenquête
Om te toetsen of de inwoners ook wel behoefte hebben aan deze acties en welke wensen, behoeften en ideeën er nog meer leven onder de inwoners heeft het PON een vragenlijst opgesteld die huis-aan-huis in het dorp is verspreid. De vragenlijst was bedoeld voor alle inwoners van 18 jaar en ouder en kon op papier of digitaal worden ingevuld. In totaal vulden 532 inwoners (jong en oud) de vragenlijst in. "Een mooie respons, mede dankzij een groepje actieve vrijwilligers die langs de deuren zijn geweest om de vragenlijst op te halen." aldus Marlou. **Klik hier voor de resultaten van de enquête.**

Hoogeloon, laat je (oude(n)) horen!

Vul de vragenlijst in vóór maandag 4 maart 2019

Hallo beste inwoner van Hoogeloon!

Op 19 januari 2019 zijn we met de Veerkrachtdialoog bezig geweest om te onderzoeken hoe we de zorg en het welzijn van jong en oud in Hoogeloon nog verder kunnen verbeteren.

De uitkomsten van de dialoog zijn op 19 maart 2019 bekend gemaakt. Dit leverde tientallen ideeën en acties op, uiteenlopend van het organiseren van dorpsactiviteiten voor jong en oud tot het opzetten van professionele kinderopvang. Van het bij elkaar brengen van vraag en aanbod van hulpvragen tot het bouwen van woningen voor jongeren. En van het signaleren en aanpakken van eenzaamheid tot het stimuleren van beweging en gezondheid en het verbeteren van de (verkeers)veiligheid. Ook de zorgcoöperatie Hoogeloon is bezig om de zorg en het welzijn van de inwoners van Hoogeloon te verbeteren. Om te toetsen of de inwoners ook wel behoefte hebben aan deze acties en welke wensen, behoeften en ideeën er nog meer leven onder de inwoners heeft het PON een vragenlijst opgesteld die huis-aan-huis in het dorp is verspreid. De vragenlijst was bedoeld voor alle inwoners van 18 jaar en ouder en kon op papier of digitaal worden ingevuld. In totaal vulden 532 inwoners (jong en oud) de vragenlijst in. "Een mooie respons, mede dankzij een groepje actieve vrijwilligers die langs de deuren zijn geweest om de vragenlijst op te halen." aldus Marlou. Klik hier voor de resultaten van de enquête.

Wat kunnen we nog meer?

Wij zijn ook bezig met de Zorgcoöperatie Hoogeloon 3.0 en de Veerkrachtdialoog om te onderzoeken of Hoogeloon nog meer kan zijn voor de zorg en het welzijn van de inwoners van Hoogeloon.

Wie zijn wij?

Wij zijn de Zorgcoöperatie Hoogeloon, de Veerkrachtdialoog en de Werkgroep Vraag en Aanbod.

Zorgcoöperatie Hoogeloon | Veerkrachtdialoog | Werkgroep Vraag en Aanbod | iPON

> ***"De werkgroepen zijn enthousiast van start gegaan, maar je merkt wel dat het nog lastig is het momentum vast te houden"***

Werkgroepen die de ideeën verder uitwerken en uitvoeren
De acties en ideeën die zijn voortgekomen uit de bijeenkomst van 19 januari én de resultaten uit de enquête, zijn vervolgens door de zorgcoöperatie, in samenwerking met de inwoners en organisaties van Hoogeloon verder opgepakt. Hiervoor zijn acht werkgroepen gevormd:

1. Contact & eenzaamheid
2. Hulp vragen en aanbieden
3. Kinderopvang
4. Beweging & gezondheid
5. Zorgdiensten
6. Activiteiten jong & oud
7. Woningbouw
8. Veilig dorp

Het PON en de zorgcoöperatie hebben de werkgroepen op gang geholpen en het eerste half jaar ondersteund. Elke werkgroep heeft een kartrekker benoemd.

De kartrekkers kwamen regelmatig bijeen om met elkaar af te stemmen waar de werkgroepen mee bezig zijn en waar ze elkaar kunnen aanvullen. Vanaf maart 2020 was het tijd voor de werkgroepen om zelfstandig verder aan de slag te gaan. Om de continuïteit te waarborgen koppelen ze voortaan in elke openbare dorpsraadvergaderingen terug hoe ze ervoor staan en geven ze aan wanneer en waarbij ze hulp kunnen gebruiken van elkaar en van hun dorpsgenoten.

Marlou: "De werkgroepen zijn enthousiast van start gegaan, maar je merkt wel dat het nog lastig is het momentum vast te houden. De zorgcoöperatie heeft inmiddels een **folder** gemaakt en huis-aan-huis verspreid om de zorgcoöperatie meer bekendheid te geven. Uit het onderzoek is onder andere gebleken dat iedereen de zorgcoöperatie kent, maar dat de helft niet precies weet wat we doen. Dat hebben we dus opgepikt. We gaan nog meer doen aan promotie en hebben geconcludeerd dat we ons als zorgcoöperatie blijven richten op de zorg en het welzijn van de ouderen in het dorp. 74% van de inwoners is van mening dat de zorgcoöperatie zorg biedt die anders niet aanwezig zou zijn. Dat is natuurlijk altijd fijn om te horen. Ook de werkgroep contact en eenzaamheid loopt goed. Ondanks dat uit het onderzoek bleek dat de eenzaamheid in Hoogeloon gering is, is het maatjesproject dat de werkgroep heeft opgezet een succes. Waarschijnlijk komt het juist door al deze mooie initiatieven dat er minder mensen eenzaam zijn.

Uit het onderzoek zijn ook initiatieven ontstaan die buiten de werkzaamheden van de zorgcoöperatie vallen. Zo bleek bijvoorbeeld behoefte aan kinderopvang. Een aantal inwoners zijn vervolgens meteen aan de slag gegaan met het oprichten van een agrarisch kinderdagverblijf in het dorp. Er is nu wat vertraging met vergunningen, maar die zal er uiteindelijk ook zeker wel komen."

In stroomversnelling door coronacrisis

"Ook zijn er een aantal werkgroepen die het wel lastig vinden hun ideeën daadwerkelijk tot uitvoering te brengen. Een mooi voorbeeld is de werkgroep Vraag en aanbod. Zij zaten al een tijdje te dubben hoe ze een platform konden opzetten om mensen met een hulpvraag te koppelen aan vrijwilligers die deze hulpdiensten kunnen en willen aanbieden. Door de coronacrisis is alles ineens in een stroomversnelling terecht gekomen en binnen enkele dagen was de nieuwe dienst "Hoogeloon helpt" een feit."

Tot slot voegt Marlou toe: "Mensen hebben zich opgegeven en gaan nu allerlei dingen zelf regelen. Persoonlijk vind ik het allermooiste dat we als zorgcoöperatie veel nieuwe mensen uit het dorp in de werkgroepen zagen. Jongeren, maar ook veel nieuwe 'aanstormende' ouderen die voor de continuïteit van de coöperatie zó belangrijk zijn."

Lies van Lieshout

Wil je meer weten over dit project? Of heeft jouw organisatie soortgelijke vragen als zorgcoöperatie Hoogeloon? Neem gerust contact op.